

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และด้านอื่นๆ ของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช

กลุ่มประชากรที่ศึกษา เป็นเกษตรกรที่เคยใช้หรือกำลังใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี โดยได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็นเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 86 คน ตามบัญชีรายชื่อของศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม และหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2 สุพรรณบุรี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ด้วยค่า Chi-Square และค่าสถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ

เพศ เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 81.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 18.6 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 30.2 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี โดยเกษตรกรที่มีอายุสูงสุด 73 ปี อายุน้อยที่สุด 22 ปี และมีอายุเฉลี่ย 45.52 ปี

ระดับการศึกษาเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 60.4 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้น ป.1-ป.4 มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 1.2 ที่ไม่ได้รับการศึกษา

ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตร เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 34.7 มีพื้นที่ทำการเกษตร 11-20 ไร่ โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 132 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเฉลี่ย 21.65 ไร่

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 30.2 มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่อปีระหว่าง 60,001.00-120,000.00บาท โดยเกษตรกรมีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนสูงสุด 469,600.00 บาทต่อปี ต่ำสุด 6,800.00 บาทต่อปี และมีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 131,568.50 บาทต่อปี

การได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ตั้งแต่เริ่มรับรู้หรือได้ยินข่าวสาร เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชจนถึงปัจจุบันพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.8 ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน รองลงมาคือร้อยละ 89.5 และร้อยละ 84.9 ที่ได้รับข่าวสารจากเอกสารทางวิชาการ และวิทยุ ตามลำดับ มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 19.8 ที่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ในรอบระยะเวลา 1 ปี เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 37.9 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆมากกว่า 9 ครั้ง มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 2.4 ที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ 7-8 ครั้ง สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกษตรกรมีการติดต่อกันมากที่สุดคือร้อยละ 44.2 ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 36.0 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชอยู่

ในระดับปานกลาง รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 32.6 และร้อยละ 31.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชอยู่ในระดับน้อย และในระดับมากตามลำดับ

ประสบการณ์การใช้สารจากสะเดาเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 48.8 มีประสบการณ์การใช้สารจากสะเดาระหว่าง 3-5 ปี โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยที่สุด 2 ปี ประสบการณ์มากที่สุด 9 ปี และมีประสบการณ์เฉลี่ย 3.14 ปี

ประสิทธิภาพของสารจากสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการใช้สารจากสะเดายังมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำ (มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.27) และเมื่อแยกประเด็นประสิทธิภาพของสารจากสะเดาในเรื่องต่างๆแล้ว สามารถอธิบายได้ว่า 1) คุณภาพของผลผลิตที่ใช้สารจากสะเดา จะมีคุณภาพของผลผลิตน้อยกว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ 2) การใช้สารจากสะเดาแล้วทำให้แมลงศัตรูพืชลดลงในระดับปานกลาง 3) การใช้สารจากสะเดากับพืชปลูกแล้วไม่ทำให้พืชปลูกหรือผลผลิตมีอาการผิดปกติ เช่นอาการใบไหม้ และ 4) การใช้สารจากสะเดาแล้ว จะทำให้ปริมาณของผลผลิตที่ได้น้อยกว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์

ความยากง่ายในการผลิตสารจากสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 50.0 มีความคิดเห็นว่าการผลิตสารจากสะเดามีความยากและง่ายไม่แตกต่างกัน

ความปลอดภัยของผู้ใช้สารจากสะเดา เกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมีความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงมาก (มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92) และเมื่อแยกประเด็นความปลอดภัยของผู้ใช้สารจากสะเดาในเรื่องต่างๆ แล้วสามารถอธิบายได้ว่า 1) ขณะที่มีการใช้หรือหลังการใช้สารจากสะเดาแล้วไม่ทำให้เกิดอาการเวียนศีรษะ 2) ขณะที่มีการใช้หรือหลังการใช้สารจากสะเดาแล้วไม่ทำให้เกษตรกรเกิดอาการแพ้ที่บริเวณผิวหนัง

แหล่งวัตถุดิบ เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 72.1 มีแหล่งวัตถุดิบสะเดาอยู่ใกล้กับบริเวณพื้นที่ปลูกหรือที่อยู่อาศัย คือมีระยะทางน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 กิโลเมตร มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยเท่านั้นคือร้อยละ 27.9 ที่มีแหล่งวัตถุดิบสะเดาอยู่ไกลมากกว่า 10 กิโลเมตรจากพื้นที่เพาะปลูกหรือที่อยู่อาศัยของตนเอง

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดา

สภาพการณ์ใช้สารจากสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 93.0 ยังคงมีการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชอยู่ในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่ใช้มีดังนี้ 1) ช่วยลดต้นทุนการผลิต 2) มีความปลอดภัยต่อตัวเกษตรกรผู้ใช้อย่าง 3) สามารถควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ดีเท่าสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช 4) ผลผลิตที่ใช้สารจากสะเดาขายได้ราคาดีกว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมีกำจัดแมลงตามลำดับ และนอกจากนี้ มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยเท่านั้นคือร้อยละ 7.0 ที่ได้เลิกใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช แล้วในปัจจุบันด้วยเหตุผลที่ไม่ใช้คือ 1) ไม่มีเวลาเตรียมสารจากสะเดา 2) ขั้นตอนการเตรียมสารจากสะเดามีความยุ่งยาก และ 3) สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชไม่ได้ผล ตามลำดับ

ชนิดของพืชที่ใช้สารจากสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดา ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.0 ได้นำสารจากสะเดาไปใช้ควบคุมแมลงศัตรูพืชในนาข้าว รองลงมาร้อยละ 40.7 ร้อยละ 19.8 และร้อยละ 11.6 ได้นำสารจากสะเดาไปใช้ในสวนผัก ไม้ผล และไม้ดอก ตามลำดับ

ที่มาของวัตถุดิบสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 25.6 ได้ใช้วัตถุดิบสะเดาที่เป็นของตนเองมาใช้ในการผลิตสาร มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยเท่านั้นคือร้อยละ 1.2 ได้ใช้วัตถุดิบสะเดาที่เจ้าหน้าที่นำมาให้ และบางครั้งก็สั่งซื้อจากเจ้าหน้าที่

ระยะเวลาการใช้สารจากสะเดา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 ใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมาเป็นระยะเวลาติดต่อกันมาทุกปี นับตั้งแต่มีการใช้สารจากสะเดามา มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 26.7 ที่ใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชเป็นบางปี

การผลิตสารจากสะเดาเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 82.6 ใช้วัตถุดิบสะเดาร่วมกับวัตถุดิบจากพืชอื่นที่มีคุณสมบัติในการควบคุมแมลงศัตรูพืช มาทำการผลิตสารจากสะเดา มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 20.9 ที่ใช้วัตถุดิบสะเดาร่วมกับสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชในการผลิตสารจากสะเดา

ลักษณะการใช้สารจากสะเคา เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 ใช้สารจากสะเคาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้ใช้สลับกับสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 41.9 ที่ใช้สารจากสะเคาสลับกับสารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช

3. ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช

เกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านต่างๆ เรียงลำดับความสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในด้านการเตรียมสารจากสะเคา มีประเด็นสำคัญคือ

- 1.1 การเสียเวลาในการเตรียมสารจากสะเคาบ่อยครั้ง
- 1.2 ขั้นตอนการเตรียมสารจากสะเคายุ่งยาก

2. ปัญหาด้านการนำสารจากสะเคาไปใช้ มีประเด็นสำคัญคือ

- 2.1 หัวฉีดของเครื่องพ่นยาเกิดการอุดตัน เนื่องจากยังมีกากของวัตถุดิบสะเคาคงอยู่ในเครื่องพ่นยา
- 2.2 การใช้สารจากสะเคานั้นเห็นผลช้าในเรื่องการควบคุมแมลงศัตรูพืช
- 2.3 กลิ่นของสารจากสะเคาที่รบกวนขณะทำการฉีดพ่น
- 2.4 การใช้สารจากสะเคาในอัตราที่เข้มข้นเกินไป ทำให้เกิดการไหม้บริเวณใบ

ของพืชปลูก

3. ปัญหาด้านการเก็บรักษาสารจากสะเคา มีประเด็นที่สำคัญคือ

- 3.1 สารจากสะเคาที่เก็บรักษาไว้นั้นเสื่อมคุณภาพเร็ว
- 3.2 มีกลิ่นรบกวนขณะทำการเก็บรักษา
- 3.3 เมล็ดสะเคาเสื่อมคุณภาพเร็ว

4. ปัญหาอื่น ๆ

- 4.1 เมล็ดสะเคาหาได้ยาก
- 4.2 สารจากสะเคาไม่สามารถควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ทุกชนิด
- 4.3 หากมีแมลงศัตรูพืชระบาดมาก ๆ สารจากสะเคาจะใช้ไม่ได้ผล

ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการเตรียมสาร มีประเด็นที่สำคัญคือ

1.1 เกษตรกรควรมีเครื่องบดวัตถุดิบสะเคาไว้ใช้แทนการตำด้วยครก ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและประหยัดเวลา

1.2 ควรกรองสารจากสะเคาด้วยผ้าขาวบาง เพื่อมิให้เกิดการอุดตันของหัวฉีดเครื่องพ่นยา

2. ข้อเสนอแนะด้านการนำสารจากสะเคาไปใช้ มีประเด็นที่สำคัญคือ

2.1 ควรใช้สารจากสะเคาในขณะที่มีแสงแดดอ่อน

2.2 ควรใช้สารจากสะเคาในขณะที่มีแมลงศัตรูพืชอยู่ในช่วงอ่อนแอ

3. ข้อเสนอแนะด้านการเก็บรักษาสารจากสะเคา มีประเด็นที่สำคัญคือ

3.1 ไม่ควรเก็บรักษาสารจากสะเคาไว้นานเกิน 2 วัน

3.2 ถ้าใช้สารจากสะเคาไม่หมดในครั้งเดียวก็ควรเก็บรักษาไว้ในที่ที่มีอุณหภูมิต่ำ

3.3 ควรตากเมล็ดสะเคาให้แห้งก่อนเก็บในภาชนะที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.1 เจ้าหน้าที่ควรเข้ามาให้คำแนะนำมากขึ้น

4.2 ควรพัฒนารูปแบบและวิธีการเตรียมสารจากสะเคาให้สะดวกขึ้น

4.3 ควรหาสารจากพืชชนิดอื่นที่มีคุณสมบัติในการควบคุมแมลงศัตรูพืชมาใช้เพื่อทดแทนการใช้สารจากสะเดา

4. ลักษณะการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ร้อยละ 34.9 มีการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ตามคำแนะนำของหน่วยงานวิชาการที่ส่งเสริมให้มีการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชในระดับปานกลาง รองลงมาเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาร้อยละ 32.5 มีการยอมรับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำของหน่วยงานวิชาการในระดับต่ำ และเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาร้อยละ 32.5 มีการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำของหน่วยงานวิชาการในระดับสูง

การทดสอบสมมติฐาน

ผลจากการทดสอบสมมติฐาน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ได้แก่ 1) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน 2) ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตร 3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดา 4) การได้รับข่าวสาร และ 5) ประสิทธิภาพของสารจากสะเดา

1) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่ารายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ถึงแม้จะมีระดับความสัมพันธ์ที่ไม่สูงมากนัก สาเหตุที่รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่แตกต่างกันแล้ว มีผลทำให้ระดับการยอมรับแตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีความกล้า

เสี่ยงมากกว่า ทั้งนี้ถ้าหากความเสี่ยงในการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชเกิดความผิดพลาดขึ้นมาเขาก็มีความเค็ดรอื่นไม่มากนัก หรือเค็ดรอื่นน้อยกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนน้อยกว่า เพราะว่าการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้น อาจจะมีปัญหาในเรื่องของคุณภาพ ปริมาณของผลผลิต ซึ่งอาจจะน้อยกว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ดังนั้นจึงทำให้ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำไม่ค่อยกล้าที่จะเสี่ยงมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้ระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กฤษดา (2529) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีการยอมรับการใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า

2) ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช นั่นคือเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรที่แตกต่างกัน จะมีระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้สารจากสะเดามีความสะดวกน้อยกว่าการใช้สารเคมีสังเคราะห์ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดหาวัตถุดิบ ขั้นตอนการเตรียมสาร การนำไปใช้ และการเก็บรักษา ดังนั้น การที่เกษตรกรจะนำสารจากสะเดาไปใช้ในพื้นที่เพาะปลูกที่มีขนาดใหญ่ ก็อาจจะมีปัญหาในเรื่องความสะดวกมากกว่าการใช้สารจากสะเดาในพื้นที่เพาะปลูกที่มีขนาดเล็กกว่า ดังนั้นขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้ระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมีความแตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริรัตน์ (2532 :49) ที่พบว่าชาวนาที่มีที่นาขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะยอมรับนวัตกรรมสูงกว่าชาวนาที่มีที่นาขนาดเล็ก

3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดา ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั่นคือ เกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดามากจะมีการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมากกว่าเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้น ถ้าเกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาได้อย่างถูกต้องแล้ว

โดยเฉพาะในเรื่องการเตรียมสามารถนำไปใช้ และการเก็บรักษา ก็อาจจะทำให้ประสิทธิภาพของสารจากสะเคาในการควบคุมแมลงศัตรูพืชลดลงได้ แต่ถ้าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคามากก็จะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคา ซึ่งจะทำให้การใช้สารจากสะเคามีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการที่เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาที่แตกต่างกันก็จะทำให้ระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ รัตนาวดี (2525:93) ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าวของเกษตรกร ในเขตอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) การได้รับข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่า การได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร นั่นคือ เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคามากจะมีการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้นเป็นเรื่องที่ใหม่ และกำลังมีการเผยแพร่ ดังนั้นเกษตรกรที่มีการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาน้อยมาก ก็จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคา และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องก็ย่อมจะมีการยอมรับการใช้สารจากสะเคามากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคาน้อยครั้ง ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสวกล (2527:67) ที่พบว่าเกษตรกรที่มีความถนัดในการรับฟังวิทยุรายการเกษตรทางสถานีวิทยุ ม.ก.บางเขน มากจะยอมรับเทคโนโลยีเรื่องการป้องกันกำจัดวัชพืชมากกว่าเกษตรกรที่มีความถนัดในการรับฟังน้อย

5) ประสิทธิภาพของสารจากสะเคา ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของสารจากสะเคา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช นั่นคือ ถ้าเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าสารจากสะเคามีประสิทธิภาพมาก ก็จะทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการใช้สารจากสะเคามาก แต่ถ้าเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าสารจากสะเคามีประสิทธิภาพน้อยก็อาจจะทำให้มีการ

ยอมรับน้อยลงด้วย ดังนั้นความแตกต่างของประสิทธิภาพของสารจากสะเดา จึงมีผลต่อระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชด้วย

2. ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ได้แก่ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์การใช้สารจากสะเดา 4) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 5) แหล่งวัตถุดิบ 6) ความยากง่ายในการผลิตสารจากสะเดา และ 7) ความปลอดภัยของผู้ใช้สารจากสะเดา

1) อายุ ผลการวิจัยพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ถึงแม้ว่าเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาจะมีอายุที่แตกต่างกันแต่ก็ไม่ได้ทำให้ระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทสัน (2534:44) ที่ศึกษาพบว่า อายุของชาวเขาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับงานส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้า ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2) ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างในเรื่องของระดับการศึกษา จึงทำให้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษม (2537 : 172) ที่ศึกษาพบว่า การศึกษาของเกษตรกรไม่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

3) ประสบการณ์การใช้สารจากสะเดา ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การใช้สารจากสะเดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การใช้สารจากสะเดาใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม และหน่วยป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ 2 สุพรรณบุรี และเจ้า

หน้าที่จากหน่วยงานอื่น ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้ประสบการณ์การใช้สารจากสะเคาของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทนา (2528:79) ที่ศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการใช้วัตถุมีพิษไม่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง

4) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเคาส่วนใหญ่ได้มีโอกาสพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชใกล้เคียงกัน อีกทั้งเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเคามีโอกาสได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเคา จากแหล่งข่าวสารอื่นอยู่เสมอจึงทำให้สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของหน่วยงานวิชาการได้ถูกต้อง ดังนั้นไม่ว่าเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเคาจะมีจำนวนครั้งของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแตกต่างกันก็ตาม ก็ไม่มีผลต่อระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกษม (2537:106) ที่พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับคำแนะนำการปลูกเสาวรสของเกษตรกร

5) แหล่งวัตถุดิบ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านแหล่งวัตถุดิบไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช ส่วนเหตุผลที่แหล่งวัตถุดิบไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าแหล่งวัตถุดิบสะเคาที่เกษตรกรนำมาใช้ในการผลิตสารจากสะเคานั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้กับพื้นที่เพาะปลูกหรือบริเวณที่อยู่อาศัยของเกษตรกรเอง มีเพียงส่วนน้อยที่มีวัตถุดิบสะเคาอยู่ไกลจากพื้นที่เพาะปลูกหรือบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามแม้เกษตรกรที่มีแหล่งวัตถุดิบสะเคาอยู่ไกลจากพื้นที่เพาะปลูกหรือบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเองก็ตาม เกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเคาก็สามารถแสวงหาวัตถุดิบสะเคามาใช้ได้อย่างไม่ยากลำบากนัก แม้บางครั้งจะต้องไปหาซื้อวัตถุดิบสะเคา โดยเฉพาะเมล็ดสะเคาจากนอกอำเภอ หรือนอกจังหวัด เกษตรกรก็จะใช้วิธีการรวมกลุ่มกันไปซื้อหามาใช้ และไปซื้อครั้งละมากๆ จึงทำให้จำนวนครั้งของการไปซื้อวัตถุดิบสะเคาน้อยลง ดังนั้นแม้

ระยะทางของแหล่งวัตถุดิบสะเดาจะอยู่ไกลหรืออยู่ใกล้จากพื้นที่เพาะปลูก หรือบริเวณที่อยู่อาศัยของเกษตรกรเองก็ตามก็ไม่มีผลต่อระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช

6) ความยากง่ายในการผลิตสารจากสะเดา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านความยากง่ายในการผลิตสารจากสะเดา ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีความคิดเห็นว่าการผลิตสารจากสะเดาจะมีความยุ่งยากและง่ายพอๆ กันก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ทำให้มีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดา ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีความเห็นว่าสารจากสะเดามีความปลอดภัยต่อตัวของเกษตรกรเอง อีกทั้งยังสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้มาก เมื่อเทียบกับการใช้สารเคมีสังเคราะห์ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่สูง จึงทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรวัลย์ (2534:24) ที่ศึกษาพบว่า ความยากง่ายของวิธีการแปรรูปอาหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหารของแม่บ้านเกษตรกร

7) ความปลอดภัยของผู้ใช้สารจากสะเดา ผลการวิจัยพบว่า ความปลอดภัยของผู้ใช้สารจากสะเดาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเดาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมีความปลอดภัยต่อตัวของเกษตรกรเอง โดยสารจากสะเดาไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวเกษตรกรเองเมื่อเทียบกับการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ดังนั้นจึงทำให้ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชเพื่อจะได้ขยายงานส่งเสริมด้านการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชให้แพร่หลายมากขึ้น รวมทั้งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรของเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ดังนั้น การที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่เข้าไปส่งเสริมการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้น ควรจะต้องคำนึงถึงขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร ด้วยว่าเกษตรกรมี ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชนั้นมีขั้นตอนที่ยุ่ยากกว่าการใช้สารเคมีกำจัดแมลง โดยเฉพาะในเรื่อง 1) การเตรียมสาร ซึ่งจะต้องผ่านขั้นตอนการหาวัตถุดิบ การนำมาบดและการนำวัตถุดิบมาแช่น้ำ 2) การนำสารจากสะเดาไปใช้ ซึ่งเกษตรกรจะต้องนำสารจากสะเดาที่แช่น้ำมากรองก่อนที่จะนำไปใช้ เพื่อป้องกันการอุดตันของหัวฉีดเครื่องพ่น 3) การเก็บรักษา ซึ่งสารจากสะเดาไม่สามารถทำการเก็บรักษาได้นาน และจะเสื่อมคุณภาพเร็ว ดังนั้นเมื่อเทียบกับการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชแล้ว จะเห็นว่าการใช้สารจากสะเดาจะมีความสะดวกน้อยกว่าการใช้สารเคมีกำจัดแมลง ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชควรจะเริ่มจากพื้นที่ทำการเกษตรที่มีขนาดเล็กก่อน เมื่อเกษตรกรได้มีการทดลองและเห็นว่าการใช้สารจากสะเดาดีกว่าการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชแล้ว เกษตรกรก็อาจจะขยายพื้นที่การใช้สารจากสะเดาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชยังเป็นเรื่องที่เกษตรกรยังไม่คุ้นเคย หากเกษตรกรมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาแล้ว ก็อาจจะทำให้การใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนควรเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการเตรียมสาร การนำไปใช้ และการเก็บรักษา โดยผ่านทางสื่อบุคคลเช่นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานรัฐ และเอกชน ผ่านทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และวารสารทางการเกษตร เป็นต้น

1.3 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การได้รับข่าวสารของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรได้มีการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชมากขึ้น จึงควรทำการพัฒนาระบบการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นที่แหล่งข่าวสารที่สำคัญซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้คือสื่อประเภทบุคคล ได้แก่ เพื่อนบ้านเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของหน่วยงานต่าง ๆ ประเภทสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และเอกสารทางวิชาการ โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ควรประสานงานและร่วมกันกำหนดแผนพัฒนาระบบการเผยแพร่ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ดังต่อไปนี้

1.3.1 แหล่งข่าวสารประเภทสื่อบุคคล ซึ่งหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่เข้าไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการประกอบอาชีพการเกษตรนั้น ควรจะใช้โอกาสที่ออกไปพบปะเยี่ยมเยียนเกษตรกรนี้ กระตุ้นให้เกษตรกรรู้ถึงพิษภัยของการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อตัวเกษตรกรเองและสิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะเสริมเนื้อหาหรือความรู้เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช รวมทั้งหลักในการปฏิบัติในการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการเตรียมสาร การนำไปใช้ และการเก็บรักษา นอกจากนี้แล้วควรจัดให้มีการพบปะและมีการร่วมกิจกรรมกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารจากสะเดาในแต่ละพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยเน้นกิจกรรมที่สมาชิกสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆนั้นอย่างทั่วถึงมากที่สุด เช่น การพาไปดูงานด้านการใช้สารจากสะเดาในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชให้มากยิ่งขึ้น

1.3.2 แหล่งข่าวสารประเภทสื่อมวลชน ซึ่งในปัจจุบันพบว่าหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้เริ่มมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชแก่เกษตรกรทั่วไปอยู่แล้ว โดยผ่านทางรายการวิทยุ โทรทัศน์ และเอกสารทางวิชาการ แต่ก็ยังนับว่ายังมีปริมาณที่น้อยอยู่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของรัฐและเอกชน จึงควรพิจารณาและปรับปรุงการนำเสนอข่าวสารในเรื่องดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ควรนำ

เสนอทางเลือกให้เกษตรกร ได้มีการเปลี่ยนทัศนคติจากการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืชมาเป็นการควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยวิธีการอื่น เช่น การใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช เป็นต้น นอกจากนี้ก็ควรจะมีการนำเสนอในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม หรือช่วงที่เกษตรกรว่างเว้นจากการทำงานในพื้นที่เพาะปลูก เช่น ควรนำเสนอในช่วงตอนเช้าหรือตอนเย็น ทั้งนี้เพื่อเกษตรกรจะได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.4. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังในเรื่องการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะด้านการค้นคว้า วิจัยและพัฒนาประสิทธิภาพของสารจากสะเดา และสารจากพืชอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติในการควบคุมแมลงศัตรูพืชให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจและยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชทดแทนสารเคมีสังเคราะห์มากยิ่งขึ้น และรวมไปถึงการสนับสนุนในเรื่องการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตเหล่านี้ ซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตที่มีความปลอดภัยจากสารพิษ และไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ถึงแม้ว่าจะมีคุณภาพของผลผลิตน้อยกว่าการใช้สารเคมีสังเคราะห์ก็ตาม

2. ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะได้นำไปมอบให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐ และเอกชนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ได้แก่หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2 สุพรรณบุรี ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม และสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปปรับกลยุทธ์การส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยอย่างย่อๆ เกี่ยวกับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช มาประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้สารจากสะเคา หรือสารจากพืชอื่นๆ เพิ่มเติม เพราะการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีเพียงจังหวัดเดียว และเป็นการศึกษาถึงปัจจัยเพียงบางประการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่างและสามารถสรุปผลเป็นส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในส่วนของเกษตรกรที่เคยใช้สารจากสะเคา หรือสารจากพืชอื่นที่มีคุณสมบัติในการควบคุมแมลงศัตรูพืชแต่ในปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้วว่า อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เกษตรกรเหล่านี้เลิกใช้สารจากสะเคาหรือสารจากพืชอื่น ซึ่งหากทราบสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกษตรกรเลิกใช้ก็จะทำให้สามารถแก้ไขจุดบกพร่องต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของการตลาดของผลผลิต ที่ใช้สารจากสะเคาหรือสารจากพืชอื่นว่ามีช่องทางการตลาด ปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อจะได้พัฒนาและปรับปรุงด้านการตลาดผลผลิตที่ใช้สารจากสะเคาหรือสารจากพืชอื่นต่อไป

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้ใช้สารจากสะเคา และเจ้าหน้าที่ทั้งของรัฐและเอกชน ที่มีการสนับสนุนให้มีการใช้สารจากสะเคาควบคุมแมลงศัตรูพืช เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการใช้สารจากสะเคาในปัจจุบันและในอนาคต